

Comentariul operei Mesterul Manole scrisa de Lucian Blaga - prima parte

Nimeni n-a folosit atat de inspirat formula teatrului expresionist modern, in literatura noastra, ca Lucian Blaga. Aproape toate piesele sale stau sub semnul expresionismului. Numai Fapta si Daria sunt drame psihanalitice.

Acestea exploreaza subconstientul, cum s-a spus, in forma actualizata a miscarii dramatice. Dar chiar si in Fapta tema freudista e tratata tot cu mijloace expresioniste. In general, in teatrul lui Blaga, expresionismul se manifesta la toate nivelele: de personaj, de cadru scenic si discurs dramatic. O nota distincta o constituie expresionismul de nuanta clasica prin izvorul folcloric (Eugen Todoran), in piese cum ar fi Mesterul Manole, Anton Pann, poate si Cruciada copiilor si Avram Iancu.

Nu e de mirare ca, intr-o perioada in care teatrul romanesc era dominat de comedia satirica si farsa tragica, dramaturgia lui Blaga e receptata ca apartinand teatrului de idei. Ar putea fi pus alaturi de Camil Petrescu, daca problematica pieselor celor doi mari dramaturgi ai momentului n-ar fi atat de diferita. Blaga prezinta, mai ales in dramele sale, "simboluri in actiune", transfigurari scenice ale esentelor existentiale. Teatrul poetic al lui Blaga este insa prin excelenta un teatru al extazului. Cum bine observa Octav Sultiu, elementul dramatic principal il constituie tacerea, prin care Blaga "accentueaza misterul si subliniaza gravitatea textului".

Ibsenismul si freudismul ar fi cele doua limite intre care se manifesta plenar viziunea dramaturgica a lui Blaga, dar inglobate strict matricei expresioniste. Edgar Papu avea dreptate: "Incontestabil ca expresionismul a lasat creatii mari si in lirica, poate mai putin in roman. De ce, totusi, alaturi de artele figurative, expresia sa cea mai adecvata si mai completa se arata a fi teatrul? In aceasta privinta credem ca insasi celula sa constitutiva este de natura dramatica, asa cum a realismului se precizeaza intr-o factura obiectivata epic. Intregul tesut al expresionismului isi insuseste acel dramatism fundamental prin acidul violent al oroarei, al spaimei, de la baza sa" .

Pe de alta parte, mult timp a circulat ideea - si, din pacate, mai circula si astazi - ca Lucian Blaga a scris un teatru de biblioteca, adica total nere-prezentabil scenic. Este o prejudecata. Piesele lui Blaga s-au jucat la timpul respectiv, poate nu atat cat ar fi trebuit, dar s-au jucat. Oricum, n-au trecut fara niciun ecou. Pe buna dreptate, acelasi Edgar Papu atragea atentia, undeva, asupra confuziei care se face adesea intre dramatic si teatral, cand se judeca teatrul lui Blaga. Mai tarziu, Al. Paleologu va face si el o demonstratie a "teatralitatii", de unde marea valoare "spectaculara" a pieselor blagiene.